

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 234/03-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. februára 2004 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla a zo sudcov Jána Klučku a Ľudmily Gajdošíkovej o sťažnosti Ing. V. K., bytom V., zastúpenej advokátom JUDr. J. H., B., vo veci porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 44 Cb 82/97 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. V. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote upravené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 44 Cb 82/97 **p o r u š e n é**
b o l o .

2. Krajskému súdu v Bratislave **p r i k a z u j e** , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 44 Cb 82/97 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. V. K. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie vo výške 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Krajský súd v Bratislave povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Krajský súd v Bratislave j e p o v i n n ý uhradiť Ing. V. K. trovy konania vo výške 8 800 Sk (slovom osemtisícosemsto slovenských korún) na účet jej právneho zástupcu JUDr. J. H., B., do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. októbra 2003 doručená s'ťažnosť Ing. V. K., bytom V., (ďalej len „s'ťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. J. H., B., vo veci porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s porušením čl. 1 ods. 1 ústavy a porušením čl. 2 ods. 2 ústavy postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 44 Cb 82/97.

Predmetom namietaného konania je žaloba o vyhlásenie neplatnosti uznesení Valného zhromaždenia spoločnosti FIDES, s. r. o., doručená s'ťažovateľkou krajskému súdu 30. septembra 1997. S'ťažovateľka uvádza, že v namietanom konaní vedenom pod sp. zn. 44 Cb 82/97 sa dosiaľ uskutočnili štyri pojednávania a vec nie je právoplatne skončená.

Zo s'ťažnosti vyplýva, že s'ťažovateľka hodnotí ako zbytočné priet'ahy v konaní obdobie od 8. januára 1998, keď krajský súd zaslal s'ťažovateľke vyjadrenie žalovaného k žalobe, do 2. apríla 2001, keď sa konalo prvé pojednávanie. Rovnako hodnotí s'ťažovateľka aj obdobie od 10. decembra 2001, keď bolo krajskému súdu doručené uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obo 194/01 z 26. septembra

2001, ktorým potvrdil uznesenie krajského súdu z 2. mája 2001 o zamietnutí návrhu na vydanie predbežného opatrenia do 9. mája 2002, keď sa vo veci konalo druhé pojednávanie. Sťažovateľka zároveň poukazuje na skutočnosť, že krajskému súdu nebránila žiadna prekážka konať vo veci už od 2. mája 2001, pretože prejednávanie odvolania voči uzneseniu o zamietnutí návrhu na vydanie predbežného opatrenia nebolo konaním v merite veci. Za zbytočné priesťahy v konaní hodnotí sťažovateľka aj obdobie od konania druhého pojednávania, t. j. od 9. mája 2002, do 26. júna 2003, keď sa vo veci konalo tretie pojednávanie. Za zbytočné priesťahy v konaní považuje sťažovateľka aj odročenie pojednávania nariadeného na 2. október 2003 za účelom odstránenia nedostatkov splnomocnenia, ktoré podľa jej názoru neexistovali.

Zo sťažnosti vyplýva, že 22. mája 2002 sťažovateľka podala predsedníčke krajského súdu sťažnosť na priesťahy v konaní podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prisediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov.

Doterajší postup krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 44 Cb 82/97 sťažovateľka hodnotí ako porušenie jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň v sťažnosti vyslovila právny názor, že doterajším postupom krajského súdu došlo aj k porušeniu čl. 1 ods. 1 ústavy a čl. 2 ods. 2 ústavy. Tento právny názor sťažovateľka opiera najmä o rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 48/97, v ktorom ústavný súd okrem iného uviedol: *„Ústava SR neustanovuje štátnym orgánom právomoci, ktoré by mohli uplatniť spôsobom porušujúcim práva občanov. Keď štátny orgán svojím konaním, alebo opomenutím poruší právo alebo slobodu, ktorú ústava zaručuje občanovi, svoju právomoc neuplatní v súlade s ústavou... Neoddeliteľnou súčasťou princípov právneho štátu zaručeného podľa čl. 1 ústavy je aj princíp právnej istoty. Tento spočíva okrem iného v tom, že všetky subjekty práva môžu odôvodnene očakávať, že príslušné štátne orgány budú konať a rozhodovať podľa platných právnych predpisov, že ich budú správne vykladať a aplikovať.“*

Sťažovateľka žiada aj priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 500 000 Sk. Tento návrh odôvodňuje okrem iného stratou dôvery v súdy a súdnu moc, v dôsledku čoho psychicky trpí pocitmi menejcennosti a úzkosti. Sťažovateľka poukazuje aj na to, že v dôsledku prieťahov v konaní nebude mať pre ňu prípadný výsledok sporu reálny a praktický význam, pretože voči odporcovi bol podaný návrh na vyhlásenie konkurzu, ktorý bude pravdepodobne zamietnutý pre nedostatok majetku.

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a vo veci samej rozhodol týmto nálezom:

„1. Krajský súd v Bratislave v konaní Ing. V. K. c/a Fides, s. r. o. vedenom pod sp. zn. 44 Cb 82/97 porušil právo sťažovateľky, aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a aby sa jej vec prejedнала v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 prvá veta Dohovoru, čím porušil aj čl. 1 ods. 1 Ústavy SR a čl. 2 ods. 2 Ústavy SR.

2. Ústavný súd SR priznáva sťažovateľke peňažnú sumu vo výške 500.000,- Sk ako primerané finančné zadost'učinenie za porušenie jej základných práv podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy SR a čl. 2 ods. 2 Ústavy SR.

3. Ústavný súd SR priznáva sťažovateľke trovy konania a právneho zastupovania.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval 26. novembra 2003 a v časti, v ktorej namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ju prijal na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti ústavný súd sťažnosť sťažovateľky odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval krajský súd, aby sa vyjadril k sťažnosti, ako aj k otázke konania ústneho pojednávania. Na vyjadrenie k otázke ústneho pojednávania vyzval ústavný súd aj sťažovateľku.

Sťažovateľka a aj krajský súd ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Predsedníčka krajského súdu k sťažnosti sťažovateľky uviedla:

„Nahliadnutím do spisového materiálu sp. zn. 44 Cb 82/97 som zistila, že návrh Ing. V. K. na vyslovenie neplatnosti uznesenia Valného zhromaždenia proti odporcovi FIDES, s. r. o., Viničné bol podaný na Krajský súd v Bratislave 30. 9. 1997. Vec bola podľa platného rozvrhu práce pridelená zákonnej sudkyňi – predsedníčke senátu JUDr. P., ktorá 11. 10. 1997 zaslala návrh na vyjadrenie odporcovi. Odporca sa vyjadril 18. 12. 1997 a následne bolo 8. 1. 1998 zaslané vyjadrenie navrhovateľke. Úpravou sudkyne zo 4. 2. 1998 bol spis daný do poradia, nakoľko v uvedenom období bol na tunajšom súde veľmi vysoký nápad vecí a tiež i nevybavených vecí v obchodnej agende. Jednotlivé veci sa preto vybavovali postupne podľa dátumu ich nápadu. Rozvrhom práce na rok 2001 vec bola pridelená do senátu JUDr. H., nakoľko JUDr. P. sa vzdala funkcie sudcu. Nová zákonná sudkyňa vytýčila termín pojednávania na deň 2. 4. 2001 – pojednávanie však bolo odročené, nakoľko navrhovateľka podala návrh na vydanie predbežného opatrenia. Po výzve na zaplatenie súdneho poplatku a následne po jeho zaplatení 2. 5. 2001 súd rozhodol o návrhu na vydanie predbežného opatrenia. Navrhovateľka sa proti nemu odvolala a po vykonaní jednotlivých úkonov bol spis 19. 7. 2001 predložený na odvolacie konanie Najvyššiemu súdu SR. Po rozhodnutí NS SR z 26. 9. 2001 a vrátení spisového materiálu tunajšiemu súdu dňa 17. 12. 2001 bolo po jeho doručení vytýčené pojednávanie na deň 9. 5. 2002. Pojednávanie bolo odročené z dôvodu ospravedlnenia právnej zástupkyne odporcu. Zmenou rozvrhu práce bola vec od 1. 6. 2002 pridelená ďalšiemu zákonnému sudcovi JUDr. M., z dôvodu odchodu JUDr. H. na Najvyšší súd SR. Vzhľadom na množstvo vecí, ktoré mal JUDr. M. pridelené a nevybavené, po oboznámení a naštudovaní veci 21. 5. 2003 vytýčil termín pojednávania na deň 26. 6. 2003. Pojednávanie bolo odročené ako aj ďalšie, ktoré sa uskutočnili 2. 10., 23. 10., 27. 11. a 11. 12. 2003. Na poslednom pojednávaní vzniesla navrhovateľka námietku voči konajúcemu senátu z dôvodu jeho nezákonnosti. Prípisom zo dňa 15. 12. 2003 bola vyzvaná na jej špecifikovanie.

Z prehľadu vyplýva, že pri prejednávaní veci boli spôsobené čiastočné prietahy v konaní, ktoré boli objektívneho charakteru, vyplývajúce z vysokého nápadu vecí.“

II.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ (II. ÚS 61/98), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným... rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná“ (II. ÚS 26/95). K vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až „právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria súd považuje aj povahu prejednávanej veci.

Preskúmaním doterajšieho konania pred krajským súdom ústavný súd zistil tieto skutočnosti:

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd z predloženého súdneho spisu krajského súdu zistil, že v konaní vedenom pod sp. zn. 44 Cb 82/97 ide o vyhlásenie neplatnosti uznesenia Valného zhromaždenia spoločnosti FIDES, s. r. o., na základe návrhu sťažovateľky doručeného krajskému súdu 30. septembra 1997. Ide o konanie, ktoré právne ani skutkovo zložené nie je, na čo nepoukázala ani predsedníčka krajského súdu, a táto skutočnosť nemohla výrazným spôsobom ovplyvniť celkovú dĺžku namietaného súdneho konania.

2. Ďalším kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v konaní sp. zn. 44 Cb 82/97, bolo správanie sťažovateľky ako účastníčky tohto

súdneho konania. Ústavný súd považuje postup sťažovateľky za aktívny a nemohol nijakým spôsobom prispieť k celkovej dĺžke vzniknutého konania. Využitie procesných úkonov, na ktoré bola sťažovateľka oprávnená podľa príslušných právnych predpisov (návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, uplatnenia námietky zaujatosti) neprekročili rozumnú mieru a nemohli byť teda dôvodom na neúmerné predĺženie konania.

3. Posledným kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prieťahov v konaní sp. zn. 44 Cb 82/97, bol postup krajského súdu.

Ústavný súd zo sťažnosti, z vyjadrenia predsedníčky krajského súdu a zo spisu zistil nasledovné:

Po podaní návrhu sťažovateľky 30. septembra 1997 vec bola pridelená zákonnej sudkyňi, ktorá 21. októbra 1997 zaslala návrh na vyjadrenie odporcovi, ktorý sa k veci vyjadril 18. decembra 1997, a následne bolo 8. januára 1998 zaslané vyjadrenie sťažovateľke. Toto obdobie ústavný súd nehodnotí ako také, v ktorom došlo k zbytočným prieťahom v konaní.

Dňa 4. februára 1998 bol spis daný do poradia (predsedníčka súdu argumentovala vysokým nápadom vecí a vysokým počtom nevybavených vecí v obchodnej agende) a do 19. februára 2001, keď bolo nariadené súdne pojednávanie na 2. apríl 2001 neurobil súd vo veci ani jeden procesný úkon. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že pri uplatnení už vyššie uvedených kritérií je z hľadiska postupu súdu ich aplikácia oveľa jednoduchšia v prípadoch, v ktorých ústavný súd zistil, že súd bol celkovo nečinný, resp. neurobil vo veci žiadne úkony (II. ÚS 4/03). Za takéto obdobie považuje ústavný súd obdobie od februára 1998 do februára 2001, keď krajský súd neurobil vo veci ani jeden procesný úkon a dopustil sa zbytočných prieťahov v konaní, a tým aj porušenia označených práv sťažovateľky.

V súvislosti s argumentáciou o vysokom nápade vecí a množstve nevybavených vecí ústavný súd už pri svojej rozhodovacej činnosti vyslovil, že nahromadený počet vecí nemôže ísť na ťarchu účastníka konania (II. ÚS 40/97, II. ÚS 74/97, II. ÚS 18/98).

Obdobie od nariadenia pojednávania, počas ktorého sa uskutočnilo pojednávanie 2. apríla 2001, rozhodovalo sa o návrhu na predbežné opatrenie (2. mája 2001), predložilo sa toto rozhodnutie namietnuté odvolaním Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, vrátil sa spis opätovne krajskému súdu spolu s rozhodnutím (december 2001), až do nariadenia a konania pojednávania 9. mája 2002 nevykazuje podľa názoru ústavného súdu znaky zbytočných priet'ahov v konaní. V nadväznosti na toto konštatovanie ústavný súd uzavrel, že v tomto období neboli porušené označené práva s'ťažovateľky.

Od 1. júna 2002 bola vec pridelená v poradí už tretiemu zákonnému sudcovi.

Ústavný súd zistil, že od júna 2002 do mája 2003, keď bolo nariadené pojednávanie na 26. jún 2003, krajský súd neurobil vo veci žiaden procesný úkon a ústavný súd toto obdobie hodnotí ako obdobie, v ktorom došlo k zbytočným priet'ahom v konaní a k porušeniu označených práv s'ťažovateľky.

V ďalšom období od 26. júna 2003 do decembra 2003 nariadil krajský súd síce päť pojednávaní (26. júna, 2. októbra, 23. októbra, 17. novembra a 11. decembra 2003), avšak všetky boli odročené (pre neúčast' odporcu, nedostatočnú plnú moc odporcu). Jediným konkrétnym zistením súvisiacim s vecou bolo zistenie, že odporca je v konkurznom konaní.

S'ťažovateľka 10. novembra 2003 okrem s'ťažnosti na zbytočné priet'ahy v konaní namietala aj porušenie základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi. Na poslednom pojednávaní 11. decembra 2003 vzniesla s'ťažovateľka námietku zaujatosti voči zákonnému sudcovi; prípisom z 15. decembra 2003 bola vyzvaná na jej špecifikovanie. Ústavný súd toto obdobie v činnosti krajského súdu nezhodnotil ako také, v ktorom by došlo k zbytočným priet'ahom v konaní a k porušeniu označených práv s'ťažovateľky.

Ústavný súd uzavrel, že v konaní vedenom pod sp. zn. 44 Cb 82/97 došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenie.

1. Ústavný súd v súlade so svojim rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v zmysle § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 44 Cb 82/97 konal bez zbytočných prietáhov.

2. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy: „Ústavný súd môže svojim rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.“.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že primerané finančné zadosťučinenie má povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch, pričom sťažovateľka požadovala priznanie finančného zadosťučinenia 500 000 Sk.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie aj prípadná náhrada škody.

Hoci ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v označenom súdnom konaní konal bez zbytočných prietáhov, vychádzal z názoru, že porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nemožno účinne odstrániť len uplatnením tejto jeho právomoci.

Vzhľadom na celkovú dobu konania okresného súdu v konaní sp. zn. 44 Cb 82/97 berúc do úvahy, že sťažovateľka sa o predĺženie tejto doby zásadne nepričinila, a zohľadňujúc konkrétne okolnosti a povahu prípadu, ako aj naplnenie princípu spravodlivosti, ústavný súd považoval priznanie sumy 40 000 Sk za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

3. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania 8 800 Sk, ktoré vznikli právnomu zástupcovi sťažovateľky advokátovi JUDr. J. H. (§ 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb), pričom vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2002, ktorá bola 12 811 Sk, pretože išlo o úkony urobené v roku 2003. Náhrada bola priznaná za dva úkony (vyplynulo zo spisu) po 4 270 Sk a 130 Sk režijný paušál.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. februára 2004